

הרב גדליהו אקסלרוד
בן הרה"ג הרה"ח מוהר"ר משה ע"ה
מלפנים ראב"ד בית הדין האזורי חיפה
מח"ס שו"ת מגדל צופים

**איסור מוחלט להשתמש במטריה בשבת גם באופן שמעליו יש מבנה
קבוע של טפח על טפח, והרבנים שרוצים להתיר זאת הם פורצים
והורסים את גדרי ההלכה ומהווים סכנה לעם ישראל רחמנא ליצלן
ובדרך כזו יבואו להתיר כל איסורי תורה ה"י**

ז"ל הביאור הלכה של בעל המשנה ברורה בסי' שט"ו ס"ח בד"ה טפח: והנה על דבר נשיאת אמבריל"ו [הוא הגגות הנושאים על ראשן מפני החמה והגשמים...] ובדרך כלל יש הרבה והרבה שמחזירין ואוסרין שלא לפורסן בשבת מטעם אהל [הלא המה בספר מכתם לדוד ובס' מאמר מרדכי ובחיי אדם ובראשם הגאון בעל נודע ביהודה כמו שמובא בשערי תשובה בסי' ש"א סעי' מ' עיי"ש], וכמו שכתבו הפוסקים דכל היכא דמתכוין לשם אהל דהיינו להגן מפני החמה והגשמים אפילו בשביל הגג לבד בלא מחיצות ג"כ יש איסור ובזה הפאראס"ל נמי הלא מתכוין להגין מפני החמה והגשמים... וכן כתב ג"כ מצדד הפמ"ג בא"א סק"ח עיי"ש... ובפרט לפי מה שכתב הרמב"ם בפכ"ב הלכה כ"ח וז"ל ומותר להניח מטה וכסא וטרסקל ואע"פ שיעשה תחתיהן אהל שאין זה דרך עשיית אהל לא קבע ולא עראי... דיש ראייה לאיסורא מדכתב במטה וכסא מפני שאין זה דרך אהל וכו' בזה הפאראס"ל שפריסתו דרך אהל הוא אסור, עכ"ל הביאו"ה, ולהלן נביא שכן נפסק בשו"ע.

ויעויין בקיצושו"ע סי' פ' סעיף ב' דלשאת מטריה אסור משום דעושה אהל. וכן החיי אדם הל' שבת כלל מ"ב ס"ו אוסר שהרי עושה אהל בתחלה. וכ"כ בערוך השלחן סי' שט"ו סי"ב ז"ל וגם הפערעסא"ל... אהל גמור הוא ואסור לישא אותו בשבת אפילו בחצר כיון שהוא נעשה רק להגן ולהאהיל מפני החמה או הגשמים.

ובשש"כ פכ"ד סט"ו כתב גדר גדול גדול הדורות לאסור להשתמש המטריה בשבת וכו' עיי"ש [ויש ליישב תמיהת הגרשז"א שהביא שם ולחלק בין גגון הקבוע וזו שנחשב לחלק מהאהל הקבוע לבין עשיית אהל שאינו קבוע לאף מקום דאסור, וכן מטעם זה אסור לקפלו, ודבריו צ"ע].

הרמב"ם פכ"ב סעיף ל"א ז"ל כובע שעושים על הראש שהיא עושה צל כמו אהל... והיה מהודק על ראשו והיה השפה שהוציאה קשה ביותר כמו גג אסור מפני שהוא עושה אהל עראי עכ"ל. ובהגהות מיימוניות שם ז"ל והנה פירש כפירוש ר"ח וכן פירש בערוך... אבל רש"י פירש הא דמיהדק... דמיהדק שרי פירוש שקשור במשיחה.. ואין לירא שמא יפול ולא איירי מטעם אהל כלל עכ"ל, והביא שם בשם ס' התרומה והא"ז שסוברים כרש"י.

אך אפילו המתירים לחבוש כובע שמסביבו רוחב טפח גם יסכימו לאסור לשאת מטריה מכיון שבכובע הם סוברים שהטפח שמסביבו אינו נעשה לכיסוי אלא לנוי או לחוזק הכובע, משא"כ במטריה כל תכליתו הוא להאהיל, ובזה יודו לדעת הרמב"ם ודעימיה דאסור לשאת בשבת.

ומדין כובע עם טפח מוכח שהגם שהטפח קבוע בכובע גם כשאין לובשים אותו אין נקרא שיש בו טפח פרוס כמו אהל שכאשר פרוס בו רוחב טפח מותר להרחיבו באהל עראי, שהרי הראשונים האוסרים ללבוש אין סוברים דהוי אהל פרוס טפח מלפני שבת, והסברא פשוטה מכיון שכאשר אין לובשים אותו אינו נקרא פרוס והלבישה בשבת אסורה מכיון שמעשה הלבישה נחשבת לפריסת

הרב גדליהו אקסלרוד
בן הרה"ג הרה"ח מוהר"ר משה ע"ה
מלפנים ראב"ד בית הדין האזורי חיפה
מח"ס שו"ת מגדל צופים

אהל. ולכן במטריה, אפילו פתוחה היא מלפני שבת, אך היא מונחת, כאשר מגביהים אותה מעל הראש להגן על ידה דהוי מעשה ההגבהה דין עשיית אהל בשבת ועל זה לא חולק אף אחד מהראשונים הנ"ל.

ותימה על הנוב"ת סי' ל' שכתב שאם המטריה היתה פתוחה מלפני שבת לא הוי נשיאתה מעל ראשו בגדר עשיית אהל, ואוסר רק מטעם שלא ידעו הרואים שהמטריה היתה פתוחה מלפני שבת. והרי מהגמרא הנ"ל מפורש בכובע עם טפח מסביבו שאסור ללבושו בשבת הגם שמוקף טפח מלפני השבת. וא"כ גם בנידוננו במטריה שהיתה פתוחה מלפני שבת, אין נחשבת כאהל בעת שמונחת ואינה משמשת לאהל.

והמגיד משנה שם כתב דר"ח סובר כהרמב"ם לאסור משום אהל. והרשב"א בגמ' שבת פירש כהרמב"ם, ובמס' עירובין פירש כרש"י, ומסיק המגיד משנה דהעיקר כהרמב"ם. ומחלוקת הפוסקים הוא בפירוש הגמרא שבת (קל"ח ע"ב) סיאנא אסור, ויעויין שם בתוד"ה הא.

וז"ל השו"ע סי' ש"א סעיף מ', כובע שהוא מתפשט להלן מראשו טפח אסור להניח בראשו אפילו בבית משום אהל עכ"ל. הרי שפוסק כדעת הרמב"ם הנ"ל. ובשו"ע הרב שם סעיף מ"ט... ובמקומות שנהגו להקל בכל ענין אף אם הוא מתכוין לאהל אין למחות בידם כי יש להם מה שיסמכו שיש מתירין בכל ענין שסוברים שלא גזרו כאן משום עשיית אהל הואיל ונעשה דרך לבישה עכ"ל, ויעויין"ש שמדבר בענין לבישת כובע שמסביבו יש רוחב טפח, וכונתו על דעת רש"י ודעימיה המקילים בזה, אך מדבריו אנו לומדים שכאשר נושא מטריה שהוא לא לבוש ונעשה אך ורק במטרה להגן מפני החמה והגשמים בזה לדעת כל הפוסקים יש איסור אהל, וכבר כתבנו לעיל סברא זו. עוד יעויין בכרכי יוסף שם בשו"ע שהביא בשם המכתם לדוד לאסור משום אהל כפסיקת השו"ע.

וז"ל הנודע ביהודה תניינא או"ח סי' ל', ... והתוס' ודאי שפירשו משום אהל והוא גירסת ר"ח שכל דבריו דברי קבלה... וכן הרמב"ם... והרשב"א אף שבמס' שבת העלה כרש"י הלא בעירובין הכריע כר"ח כמ"ש הרב המגיד שם בשמו... ועכ"פ לדינא מודה לדברי ר"ח וכן הטור בסי' ש"א הביא דעת התוס' באחרונה... והשו"ע שם ס"מ ג"כ החליט הטעם משום אוהל... וגם רש"י מודה... אם כונתו לאוהל שייך בו איסור אוהל. ומה שכתב (המשיב שם לשואל) כיון שהולך מקום למקום אינו נחשב אוהל, מלבד שכל דבריו בטלים מדין סיאנא הנ"ל, שהרי ג"כ הולך בו ממקום למקום, והרי כל הני רבוותא אסרוהו משום אוהל, עכ"ל הנוב"ת.

ויש לי להעיר על דבריו שכתב דלשטת הרי"ף יש איסור להשתמש במטריה מדאורייתא, ולומד כן מדברי הרי"ף בשבת קל"ח לגבי טלית כפולה שפושט בגגה טפח, וצע"ג דבריו, דשם מדובר שלטלית יש מחיצות, משא"כ במטריה שאין לה מחיצות, ורק גג יש לה. ומדברי הנו"ב נראה שסבר שגם מטריה יש לה מחיצות, ופלא בדבריו, מכיון שמסתמא גם בזמנו היו המטריות רק גג ללא מחיצות י' טפחים.

הגיעו לידי כמה עמודים בהם מובא שהרב משה חזן (איני מכירו ולא יודעו) חיבר קונטרס "מגן שבת" העוסק במטריה מיוחדת לשבת שבראשה מבנה בשטח טפח על טפח שאינו נסגר גם בזמן שאין משתמשים במטריה, ומתחת להנ"ל בנויה מטריה רגילה ונקב בה חור ברדיוס של 5 סנטימטר

הרב גדליהו אקסלרוד
בן הרה"ג הרה"ח מוהר"ר משה ע"ה
מלפנים ראב"ד בית הדין האזורי חיפה
מח"ס שו"ת מגדל צופים

מתחת למרכז של המבנה של טפח על טפח, והחליט שבאופן כזה מותר לפתוח את המטריה בשבת ולהשתמש בה מכיון שהמטריה היא תוספת לאהל עראי ומותר להוסיף על טפח של אהל עראי. ופנה לרבנים ממגזר מסויים ואסף אצלם כו"כ חתימות שמסכימים עמו.

עוד כתב שגם במקום שאין ערוב יש להתיר כאשר מתקינים חוט שמחבר בין המטריה הנ"ל ללולאה במעיל גשם, ומכיון שהתפקיד של המטריה ומעיל הגשם הוא אחד דהיינו להגן על האדם מן הגשם הרי נעשה המטריה לחלק מהמעיל ומותר לטלטלו ברשות הרבים דאורייתא. ומביא ראיה להמצאה זו מהנהגת העולם שמחברים מפתח לחגורה שאדם חוגר בו את מכנסיו, עכ"ד.

והריני להתייחס ראשית להיתר הטלטול בשבת ברה"ר מחמת חיבור המטריה למעיל הגשם ע"י חוט, שדברים אלו אינם נשמעים גם למי שלא שנה ולא קרא אפילו אות אחת בתורה. מכיון שהשימוש במפתח הוא באופן שמחברים אותו כדי שיהיה חוליה בחגורה ולכן מותר באופן זה לטלטלו מחמת שיש עליו דין של חגורה ולבוש לנושא, משא"כ החיבור של מעיל הגשם למטריה אין כאן עי"ז חיבור ביניהם, דהיינו שאין למטריה שום תועלת מכך וכן אין למעיל הגשם שום תועלת מכך. ויש כאן סגנון של רבנים רפורמים שהתירו את כל איסורי התורה.

ועתה נתייחס ל"המצאה" שלמטריה יש בראשה מבנה של טפח על טפח והוא נמצא במרכז גג המטריה ואינו מחובר לגג המטריה, ומתחתיו יש חור בגג המטריה בקוטר של 10 ס"מ, וכנראה הכונה שמכיון שיש חור משמש המתקן הנ"ל כאהל על ה-10 ס"מ.

איני רואה כאן שום צד לקרוא למבנה אהל טפח ולמטרייה תוספת לאהל.

כיון שהרי לאו באהל עסקינן כאן, כי המבנה הנ"ל אינו נמצא על גג, אינו משמש כהתחלת אהל, אלא הוא מותקן בראש המטריה באופן שכאשר תיפתח המטריה יתחבר מבנה זה למטרייה שמתחברת מתחתיו ויכסה את החור הנ"ל, הרי שלפנינו מטריה העשויה משני חלקים, חלק אחד בקוטר טפח, ומתחבר עמו עוד חלק, שהוא שאר המטריה. פשיטא דאסור לעשות בשבת אהל המורכב משני חלקים, ואין כאן תוספת אהל, אלא עשיית אהל בשבת משני חלקים.

תבנא לדינא שאסור להשתמש במטריה הנ"ל בשבת ויו"ט באיסור מוחלט. וחובה גדולה על הרבנים המפורסמים לצאת במחאה כנגד "היתרים" כאלו. וידוע שעולם הרבנות עומד בסכנה גדולה מרבנים "ליברלים" הפועלים רח"ל לפרוץ לגמרי את הלכות גרים שבשו"ע ועוד ועוד, וליצור "סגנון" מודרני של רבנים, ה' ישמרנו מהם ומהמונם.

הכו"ח ביום י"ט אייר ה' תש"פ

ומצפה להתעוררות הרבנים האמיתיים

הרב גדליהו אקסלרוד, אב"ד חיפה

